

ПЕРСЕЙ

УБИЕЦЪТЪ НА МЕДУЗА-ГОРГОНА

Но Атина застана предъ него, заговори му благо и му заповѣда да се не страхува.

— Персее, — каза му тя, — ти спечели въ едно изпитание достоинствата, за които сж нуждни по-силни изпитания. Ти победи Полидектеса и извърши това мъжествено. Наемаш ли се да победишъ Медуза Горгона?

А Персей отговори:
— Опитай ме; защото откакъ ми говори на островъ Самосъ, една нова душа се всели въ гърдитъ ми и ще ме е срамъ да не извърша нѣщо, което мога да извърша. Посочи ми, прочее, какъ да извърша това, що желасешъ.

— Персее, — каза Атина, обмисли добре преди да се опиташъ, понеже това дѣло изисква седемгодишно пътуване, презъ време на което не можешъ да се разкаешъ, ни назадъ да се върнешъ, ни да избѣгашъ. И ако твоето сърдце отпадне, ти ще умрешъ въ Безобразната Страна, гдето никой човѣкъ никога не ще намѣри коститъ ти.

— По-добре така, отколкото да живѣя тукъ безполезенъ и презрѣнъ, — каза Персей.

VII. Какъ да намѣри Горгона
Тогава Атина се усмихна и каза на Персея:

— Бжди търпеливъ и слушай, защото ако забравишъ думитъ ми, безъ друго ще умрешъ. Ти ще тръгнешъ на северъ, при дома на студения северенъ вѣтъръ, догде намѣришъ тритъ Сиви Сестри, които иматъ само едно око и единъ зѣбъ за тритъ. Ще ги попиташъ за пътя къмъ Нимфитъ, дъщеритъ на Вечерницата, които танцуватъ около Златното Дърво въ Атлантическия островъ на западъ. Тѣ ще ти покажатъ пътя за Горгона и ти ще я намѣришъ и ще я убиешъ, нея, моя неприятелка и майка на чудовищни изчадия. Едно време тя бѣ девойка хубава като зората, но отъ гордостъ извърши грѣхъ, отъ който слънцето скри лицето си; оттогава нейнитъ коси се превърнаха на пепелянки и нейнитъ рѣще — на орлови нокти; а нейното сърдце е пълно съ срамъ и бѣснота, а устнитъ ѝ съ най-горчива отрова; и нейнитъ очи сж така ужасни, че който ги погледне, превръща се на камъкъ; а ней-

нитъ деца сж Крилатиятъ конь и Великанътъ на Златния Мечъ; а нейни внуци сж Ехидна, змията врачка и Геррионъ, триглавиятъ тиранъ, който пасе стадата на пъкъла. Тя е сестра на отвратителнитъ Горгони, дъщеря на Морската Царица. Не ги закачай, защото тѣ сж безсмъртни; но донеси ми само главата на Медуза.

— Ще ти я донеса! — каза Персей, но какъ да се опазя отъ нейнитъ очи? Не ще ли превърне тя и мене въ студентъ камъкъ?

— Вземи тоя излъсканъ щитъ, — каза Атина, и когато я приближишъ, не гледай нея, а нейния образъ въ излъсканата медъ; така ще я убиешъ безъ вреда за себе си. И когато отрѣжешъ главата ѝ, обвий я въ гнѣнитъ на тая козя кожа, на която виси щита, но като си обърнешъ лицето настрана. Така ще можешъ да ми я донесешъ безъ да пострадашъ и ще спечелишъ слава и мѣсто между хероитъ, които пируватъ наедно съ Безсмъртнитъ на она върхъ, гдето не духатъ вѣтрове.

VIII. — Крилатитъ сандали и диамантения мечъ

Тогава Персей каза:

— Азъ желая да тръгна, маркаръ и да трѣбва да загина въ моя пъть. Но какъ да прекося морето, като нѣмамъ корабъ? И кой ще ми посочи пътя? И като я намѣря, какъ ще я убия, щомъ нейнитъ люспи сж отъ желѣзо и медъ?

Младиятъ човѣкъ му каза:

— Тия мои сандали ще те понесатъ надъ морета и надъ планини и долини като птица, както сж носили мене презъ дългия ми пъть, защото азъ съмъ Хермесъ, многочутния убиецъ на Аргуса, пратеникътъ на Безсмъртнитъ, що обитаватъ на Олимпъ.

Тогава Персей колѣнички и се поклони, а младиятъ момъкъ заговори отново:

— Сжщитъ тия сандали ще ти посочватъ пътя, защото сж божествени и не могатъ да се заблудятъ, а съ тоя мечъ, съ който убихъ Аргуса, ти ще убиешъ нея, защото той е божественъ и нѣма нужда да ударишъ два пъти съ него. Стани, вземи ги и върви.

И Персей стана, и взе сандалитъ и меча.

А Атина извика:

— Сега скокни отъ скалитъ и тръгни, скокни и вървай въ оржието на Безсмъртнитъ.

Персей погледна надолу отъ скалитъ и потрепера, но се засрами отъ своя страхъ. Тогава помисли за Медуза и за славата, що го качаше и скокна въ пропастьта.

И ето, вмѣсто да падне, той литна и се зарея къмъ небето. Погледна наоколо, но и Ати-

ПРЕДЪ СТАДОТО

Не грижи се стадо,
тѣжно не поблѣвай,
отъ есенни бури
не се застрашавай?

Готвилъ съмъ ти ази
храпа и ярмица:
три купи голѣми —
склалъ съмъ отъ тревица.

Три купи голѣми —
крехкичка и млада. —
Нека буря вѣе,
нека снѣгъ да пада!

У дома ви чакатъ
топлитъ кошари,
мене пѣкъ седѣнки,
моми и другари!

Цанко Церковски

на, и Хермесъ бѣха изчезнали; а сандалитъ го носѣха все на северъ, като жеравъ, който лети къмъ блатата на Дунава.

IX. — Сивитъ сестри въ дома на северния вѣтъръ

Така тръгна Персей на пътъ, безъ да се измокри, надъ морета и суши; и сърдцето му бѣ добро и радостно, защото съ крилатитъ сандали той изминаваше за единъ день голъкова пъть, колкото иначе би изминалъ за седемъ дни.

Той не се отклоняваше ни налѣво, ни надѣсно, докато пристигна въ Безобразната страна и въ мѣсто, което нѣма име.

Седемъ дни пътува той презъ нея и по пътъ, който малцина биха могли да опишатъ; защото онаия, що бѣха минали презъ тая страна, не обичаха да говорятъ за нея, а онаия, които я виждаха на снѣгъ, се радваха, когато се събудѣха. Тогава той достигна до края на вѣчната нощъ, гдето въздухътъ бѣ изпълненъ съ перушина, а почвата бѣ твърда и замръзнала. Тукъ най-после той намѣри тритъ Сиви сестри, на брѣга на замръзналото море, задрѣмали върху бѣлото стѣбло на паднало дърво подъ студената, бѣла зимна месечина.

Никакво живо сжщество нѣмаше около тѣхъ, нито една муха, нито мѣхъ имаше по скалитъ. Нито тюленъ, нито морски орелъ се осмѣляваха да приближатъ тукъ, понеже мразътъ би ги сграбчилъ въ ноктитъ си. Вълнитъ се разбиваха на пѣна, но тя падаше долу на снѣжни парцали; и замръзваше по коситъ на тритъ Сиви Сестри и увеличаваше леденитъ скали по тѣхнитъ глави. Тѣ си предаваха окото една на друга и все пакъ неможеха да виждатъ; предаваха си зѣба една на друга, но все пакъ неможеха да ядатъ; тѣ седѣха подъ пълния блѣсъкъ на месечината, но не се стопляха отъ нейнитъ лъчи.

И Персей каза:

— О почтени майки, мѣдростъта е щерка на старостъта. Следователно, вие ще знаете много нѣща. Кажете ми, ако можете, пътя, който води къмъ Горгона.

Тогава едната извика:

— Кой е тоя, който ни упрѣква, че сме стари?

И другата добави:

— Това е гласа на едно отъ децата на човѣцитъ.

Персей каза:

— Азъ не ви упрѣкнахъ, а почетохъ вашитъ старини. Азъ съмъ синъ на човѣци и на херои. Управнитъ на Олимпъ ме пратиха при васъ да ви питамъ за пътя къмъ Горгона.

Едната каза:

— Сега има нови управници на Олимпъ, а всички нови нѣща сж лоши.

Другата рече:

— Ние мразимъ вашитъ управници и хероитъ и всички деца на човѣцитъ. Ние сме чада на Титанитъ, на Великанитъ и на Горгонитъ и на старитъ морски чудовища.

Третата каза:

— Кой е тоя дързъкъ и нахаленъ човѣкъ, който се вмѣква неканенъ въ нашия свѣтъ?

Тогава едната извика:

— Дай ми окото, за да го видя.

свита подъ крилцето глава.

— Ако мълчишъ, нѣма да ме видишъ вече, — викна врачето. Дѣдо му не се обади.

— Дѣдо-о-о, чувашъ ли, отивамъ . . .

— Да не си посмѣлъ да мръднешъ! — Крѣсна дѣдото му. — Нѣма да се върнешъ вече. Непослушникъ такъвъ . . .

— Защо мълчишъ? Разправяй! Разправяй, ако искашъ и за Скрежко . . . Ще слушамъ. Само дай да се скрия подъ крилото ти, че ми измръзнаха краката.

Врабчето се намѣсти на топличко и заслуша:

— Една зима, не помня точно кога бѣше, — започна стариятъ врабчецъ. — Скрежко бѣше много сърдитъ и скова всичко въ ледъ. Когато надвечеръ мина покрай дома, азъ го помолихъ да се спре, за да му кажа две думи. Той ме послуша. Смири вѣтърътъ и клекна на плочата. Гледамъ го, — облѣченъ цѣлъ

въ ледъ и скрежъ. Блѣсти на месечинката, а очитъ му трепкатъ, като звезди. — Слушай, Скрежко, това имамъ да ти кажа, че не правишъ добре, дете духашъ толкова силно и дете заледи водитъ. Нѣма откъде да сръбнемъ глѣтка водица. Ще измремъ отъ студъ и гладъ. Смили се надъ насъ малкитъ и слабитъ.

Скрежко се замисли. (Азъ ти казахъ, че той има добро сърдце и най-важното — справедливо) Трепна. Грабна ме и ме заведе у тѣхъ, горе на планината. Кжщичката му цѣла отъ ледъ и скрежъ. Но вътре е хубаво. Послано съ мѣхъ и сухи треви. Нагости ме и ми каза:

— Седни да ти разправя, приятелю Врабчо. Мнозина съмъ чулъ да се оплакватъ отъ мене. Никой не ме обича. Защото нося студъ и сипя скрежъ. Но мислишъ ли, че азъ нѣмамъ очи да виждамъ, уши да слушамъ и сърдце да чувствавамъ болкитъ и неправдитъ на свѣта.

Цѣло лѣто и до късна есенъ азъ седа тукъ въ висинитъ, въ моята снѣжна кжщичка и наблюдавамъ какво става. Ти самъ ходишъ между хората. Не си ли забелязалъ, какъ отъ день на день тѣ ставатъ по-лоши. Не се почитатъ. Убиватъ се. Не си помагатъ. Лъжатъ се. Загубили сж страхъ отъ всичко . . .

— О-хо . . . Какви работи съмъ виждалъ, — казахъ му.

— Всички го виждатъ, а никой не се замисля за тѣхъ. Никой не наказва лошитъ хора. Никой не се заема да ги накара да видятъ страданията, които носятъ на другитъ. За това азъ цѣло лѣто пращамъ моя братъ вѣтѣра да ходи по свѣта. Той бележи всичко и, когато се върне, ми съобщава за всѣко зло, сторено отъ хората. И азъ си го записвамъ. А дойде ли зимата, чакамъ да видя тѣзи хора дали сж направили нѣщо добро, за да се отплатятъ за стореното зло. Следя дали помог-

наха на беднитъ, които нѣматъ дърва, хлѣбъ и дрехи, Дали сиромаситъ иматъ работа. Дали плачушитъ сж утешени и убийцитъ разкаяха ли се. И който не е сторилъ това, за злото му го наказвамъ.

Отзаранъ, по тъмно, минахъ край вашето село. Измразихъ лозето на кръчмаря. Лѣтосъ той стоеше въ кръчмата, а нае бедни хора да му работятъ имота. Не имъ се издѣлжи. Вчера единъ отъ тѣхъ, който нѣма топливо вкжщи, отиде да му иска останалитъ пари. Той го наби и го излѣди.

Въ града има богатъ човѣкъ, който много обича дветъ си кучета. Всѣки день той прави разходка съ тѣхъ въ автомобилъ. А на беднитъ не дава нито левъ. Извардихъ го, когато отиваше на разходка. Повредихъ автомобилъ. Накарахъ го да стои на студа цѣлъ часъ и така го блѣскахъ по лицето, че има да ме помни цѣлъ жи-

ПОКОЙНИ ПИСАТЕЛИ

Цанко Церковски

Роденъ е презъ 1869 година въ с. Бѣла черква, Търновско, а починалъ презъ 1926 год. въ София.

Цанко Бакаловъ-Церковски е пѣвецъ на нашето село. Въ неговитъ пѣсни сж отразени мжжитъ и радоститъ на селянина. Написалъ е: „Печални часове“, „Полски пѣсни“, драматичнитъ идилии „Луди-млади“, „Халосникъ“ и драмата „Подъ старото небе“, играна въ Народния театъръ.

Цанко Церковски е билъ виденъ общественикъ и министъръ на Народната Просвѣта.

А друга крѣсна:

— Дай ми зѣба, за да го ухапя.

Но Персей, като видѣ, че тѣ сж глупави и горди, и не обичатъ човѣшкитъ деца, престана да ги съжалява и си каза: „Гладниятъ човѣкъ трѣбва да бърза; ако азъ се спра да си губя приказкитъ тукъ, ще прегладнѣя“. Тогава той се приближи до тѣхъ и заследи какъ си предаваха окото една на друга отъ рѣжа въ рѣжа, пипнешкомъ. И той си подложихъ рѣжката и тая що предаваше окото, го сложи въ неговата рѣжа, като мислѣше, че го слава въ рѣжката на нѣкоя отъ сестритъ си. Тогава той се отдрѣпна, засмѣ се и извика:

— Жестоки и горди бабички, азъ взехъ окото ви, и ще го хвърля въ морето, ако не ми кажете пътя къмъ Горгона и не ми се закълнете, че казвате истината.

Тогава тѣ започнаха да плачатъ, да мърморатъ и да брѣщолевятъ, но напраздно. Тѣ бѣха принудени да кажатъ истината.

— Ти ще отидешъ, глупаво момче, — казаха му тѣ — на югъ, къмъ грозния блѣсъкъ на слънцето, докато дойдешъ при Атласъ, Великанътъ, който раздѣля небесата отъ земята. И ще попиташъ дъщеритъ му, Хесперидитъ, които сж млади и глупави като тебе. А сега дай ни окото, защото забравихме всичко друго.

И Персей имъ върна окото; но вмѣсто да го употребятъ, тѣ задрѣмаха и заспаха дълбоко и се превърнаха на ледени грамади, и вълнитъ нахѣлтаха и ги отнесоха въ морето. И досега тѣ плуватъ насамъ-нататъкъ като ледени планини. (Следва)

вотъ . . . На единъ търговецъ, който продава съ лъжлива мѣрка, измразихъ стоката въ склада . . . Засипахъ съ снѣгъ разбойникътъ, дете презъ лѣтото ограби много пжтници . . . И още колко, колко такива лоши хора наказахъ. За най-малкото зло следя. И на всѣкиго давамъ заслуженото споредъ грѣховетъ му. — На единъ по-малко, на другъ повече.

Не съмъ ли справедливъ, Врабчо? Ще правя така до тогава, докато хората не ставатъ добри.

— Ами ние какво сме сторили, че ни бие съ студени камшици? — обади се врабчето подъ крилото на дѣдо си.

— Е, и ние може да сме сгрѣшили. Той, Скрежко пише. Всичко пише. И денемъ и нощемъ, цѣла пролѣтъ, цѣло лѣто и до късна есенъ . . .

Стефанъ Мокревъ